

SOOLISE VÕRDÕIGUSLIKKUSE JA VÕRDSE KOHTLEMISE VOLINIK

Euroopa Liidu
struktuuritoetus

Eesti tuleviku heaks

Kuidas hinnata projekti tegevuste mõju võrdsete võimaluste tagamisele?

Soolise võrdsuse ja võrdse kohtlemise edendamise
eesmärgid ja võimalused prioriteetsete suundade lõikes

Liivi Pehk ja Merit Ulvik

ÜKP fondide võrdõiguslikkuse kompetentsikeskus

21.10.2015

Läbiv teema „võrdsed võimalused“

Meeste ja naiste võrdõiguslikkust ning sooküsimuste lõimimist tuleb läbivalt arvestada ja toetada. Keelatud on diskrimineerimine soo, rassi või rahvuse, usutunnistuse või veendumuse, puude, vanuse või seksuaalse sättumuse põhjal, erilist tähelepanu tuleb pöörata puuetega inimeste juurdepääsule.

(Ühissätete määruse artikkel 7

Rahandusministeeriumi juhendmaterjal „Läbivad teemad valdkonna arengukavas“

**Soolise
võrdõiguslikkuse
edendamise
erimeetmed (ESF)**

**Soolõime
rakendamine
(kõik fondid)**

Diskrimineerimise
vältimine, sh puudega
inimestele
juurdepääsuvõimaluste
loomine
(kõik fondid)

**Soolise
võrdõiguslikku
se alase
teadlikkuse ja
suutlikkuse
tõstmine**

Võrdsete võimaluste loomiseks on vaja:

- 1) määrata, milliste elanikkonnarühmade võimaluste võrdsust võrreldakse ja analüüsitakse
- 2) välja selgitada, millised barjäärid ja takistused ebasoodsamas olukorras oleva rühma puhul ilmnevad
- 3) välja töötada abinõud ilmnenud barjääride kõrvaldamiseks
- 4) need abinõud ellu rakendada
- 5) tagada tegevuste seire ja tulemuste hindamine

Soolise võrdsuse edendamine

Projektitaotlus peab sisaldama:

- 1) informatsiooni sihtrühma olukorra kohta (soo, vanuse- ja rahvusrühmade lõikes) ning ebasoodsamas olukorras oleva rühma puhul ilmnevate barjääride ja takistuste kohta
- 2) eesmäärke ebasoodsamas olukorras oleva rühma olukorra parandamiseks ning mõõdikuid saavutatud tulemuste mõõtmiseks naiste ja meeste võrdsuses

Soolise võrdsuse edendamine

Projektitaotlus peab sisaldama :

- 3) tegevusi ebasoodsamas olukorras oleva rühma puhul ilmnenud barjääride ja takistuste kõrvaldamiseks
- 4) teavet selle kohta, kuidas tagatakse projekti tegevuste elluviimiseks vajalik soolise võrdõiguslikkuse alane kompetents
- 5) Teavet selle kohta, kuidas seiratakse seatud eesmärkide poole liikumist ja vajadusel korrigeeritakse tegevusi

Võrdse kohtlemise tagamine

Projektitaotlus peab sisaldama:

- 1) teavet selle kohta, kuidas jõutakse erinevate vähemusrühmadeni ja kaasatakse neid projekti tegevustesse
- 2) kirjeldusi tegevustest, mis tagavad erinevatele vähemusrühmadele võimaluse osaleda projekti tegevustes ja neist kasu saada
- 3) teavet selle kohta, kuidas tagatakse projekti tegevuste elluviimiseks vajalik võrdse kohtlemise alane kompetents

Ligipääsetavuse tagamine

Projektitaotlus peab sisaldama :

- 1) informatsiooni projekti sekkumisvaldkonnas puuetega inimeste juurdepääsu võimaluste kohta
- 2) tegevusi, mida võetakse ette ligipääsetavuse olukorra parandamiseks
- 3) teavet selle kohta, kuidas tagatakse ligipääsetavus projekti partnerite poolt osutatavate ja hangitavate teenuste ja tegevuste puhul
- 4) teavet selle kohta, kuidas tagatakse projekti tegevuste elluviimiseks vajalik ligipääsetavuse alane kompetents

Soolise võrdsuse eesmärgid

ESF üldmääruse art 7

- Naiste jätkuv osalemine ja edenemine/karjäär tööturul, sh iseendale tööandjaks olemine;
- võitlemine vaesuse feminiseerumisega;
- soolise segregatsiooni vähendamine;
- võitlemine soostereotüüpidega tööturul, hariduses, koolitustes;
- töö- ja pereelu ühitamine kõigile;
- hoolduskohustuste võrdsem jagamine naiste ja meeste vahel.

„Kui siiani on eurotoetuse abil korda tehtud suur osa riigi baastaristust - lihtsustatult teed, hooned ja torud - siis uuel perioodil on keskmis **tark majanduskasv, inimeste heaolu ning töö- ja elukvaliteedi tõstmine.**“

Allikas: <http://www.struktuurifondid.ee/rakenduskaava/>

„Oluline on seostada sotsiaalse sidususe valdkond laiemas ulatuses ka investeerimisprioriteetide alaeesmärkide ning indikaatoritega, edendamaks püüdlemist sidusa ühiskonna suunas (**mitte-eestikeelse rahvastiku tugevam panustamine Eesti ühiskonna igapäevasesse toimimisse, sooliste erinevuste vähendamine** jm eesmärkide tasandil esile toodud kitsaskohad).“

Allikas: *Perioodi 2014-2020 ÜKP fondide rakenduskaava keskkonnamõju strateegilise hindamise lõpparuanne*

Prioriteetse suuna eesmärk

Investeeringiprioriteedi eesmärk

Meetme eesmärk

Meetme tegevuse eesmärk (TAT)

Projekti tegevuste eesmärk

Võrdsete võimaluste eesmärk

Prioriteetne suund 1: Ühiskonna vajadustele vastav haridus ja hea ettevalmistus osalemaks tööturul

Investeeringuprioriteedi eesmärk: demograafiliste muutustega arvestav ja kaasava hariduse põhimõtetest lähtuv üldhariduskoolide võrk, mis tagab võrdse ligipääsu kvaliteetsele haridusele kõigis Eesti piirkondades

Tulemusindikaatorid:

- raskete hariduslike erivajadustega (puuetega) õpilaste osakaal kaasatuna tavakooli
- keskhariduse tasemel õppurite jagunemine üldkeskhariduse ja kutsekeskhariduse vahel;

Prioriteetne suund 1: Ühiskonna vajadustele vastav haridus ja hea ettevalmistus osalemaks tööturul

Hetkeolukord:

- kõikidest HEV õppuritest õpib tänasel päeval ca 15% erikoolides
- 2013. aastal valisid 12-klassiliste koolide põhikooliastme lõpetajatest 77% edasiõppimiseks gümnaasiumi ning 20% kutseõppe, samal ajal kui 9-klassilistes koolides olid vastavad näitajad 60% ja 37%.

2013.a. oli naisõppurite osakaal põhiharidusel baseeruvast kutseõppes 34,7% ja gümnaasiumiastmes 56,9%

Prioriteetne suund 1: Ühiskonna vajadustele vastav haridus ja hea ettevalmistus osalemaks tööturul

Seos võrdsete võimalustega:

- ligipääsetavus õppehoonetele, õppemetoodika ja vahendite sobivus erivajadustega õpilastele; nõustamisteenused, mis arvestavad poiste ja tüdrukute erineva olukorra ja vajadustega
- soostereotüüpide mõju poiste ja tüdrukute eriala ja haridustee valikutele

HARIDUS

Õpetajate professionaalne areng ja õppevara arendamine

Meede:

Õpetajate, koolijuhtide ja noorsootöötajate professionaalse arengu toetamine

Eesmärk:

Haridusasutuste õpikäsitlus on isikukeskne, loovust ja innovaativsust arendav, haridus on tugevamalt seostatud teadmühiskonna ja innovaativse majandusega ning noored on aktiivsed ja ettevõtlikud

Väljundnäitajad:

Koolitusel osalenute arv, sihteesmärgiga 2023. aastaks

Meede:

Kaasaegse ning uuendusliku õppevara arendamine ja kasutuselevõtt

Eesmärk:

E-õppevara arendamine üld-ja kutsehariduse valdkonnas. E-hindamisvahendite arendustegevus ja kasutuselevõtt. Uuenduslike õppevaralahenduste hankimine ja ühiskasutuse korraldamine.

Väljundnäitajad:

Valdkondade arv, milles on välja töötatud uuenduslik õppevara, sihteesmärgiga 2023. aastaks

HARIDUS

Õpetajate professionaalne areng

Seos võrdsete võimalustega:

- Õpetajate soostereotüüpidel põhinev suhtumine
- ↓
- Soostereotüüpide kinnitumine õpilastes
- ↓
- Soostereotüüpidel põhinevad haridustee valikud
- ↓
- Sooline segregatsioon tööturul
- ↓
- Palgalõhe

Õpisi / tüdruku puhul on koolis täiesti normaalne, kui ta...

Õpisi on koolis täiesti normaalne, kui ta:

• Jätkab käitumisreegleid 105

• Saab halvemini / saab halvemaid hindeid 79

• Jätkab õppetööga seotud reegleid 75

• Istub tunnis / segab tundi 48

• On agressiivne 43

• Kõnnab 43

• Saab nalja 41

• Istub 34

• Istub 19

• Käib dressidega 19

• Käib tähelepanu 15

• Istub 14

• Istub hästi 10

Tüdruku puhul on koolis täiesti normaalne, kui ta:

• Õpib hästi / keskendub õppimisele / head hinded 107

• Täidab käitumisreegleid 60

• Jutustab / naerab 38

• Meigib / kannab meiki 32

• Käib põhjusega tunnist/koolist ära 30

• Täidab õppetööga seotud reegleid 20

• Eirab õppetööga seotud reegleid 18

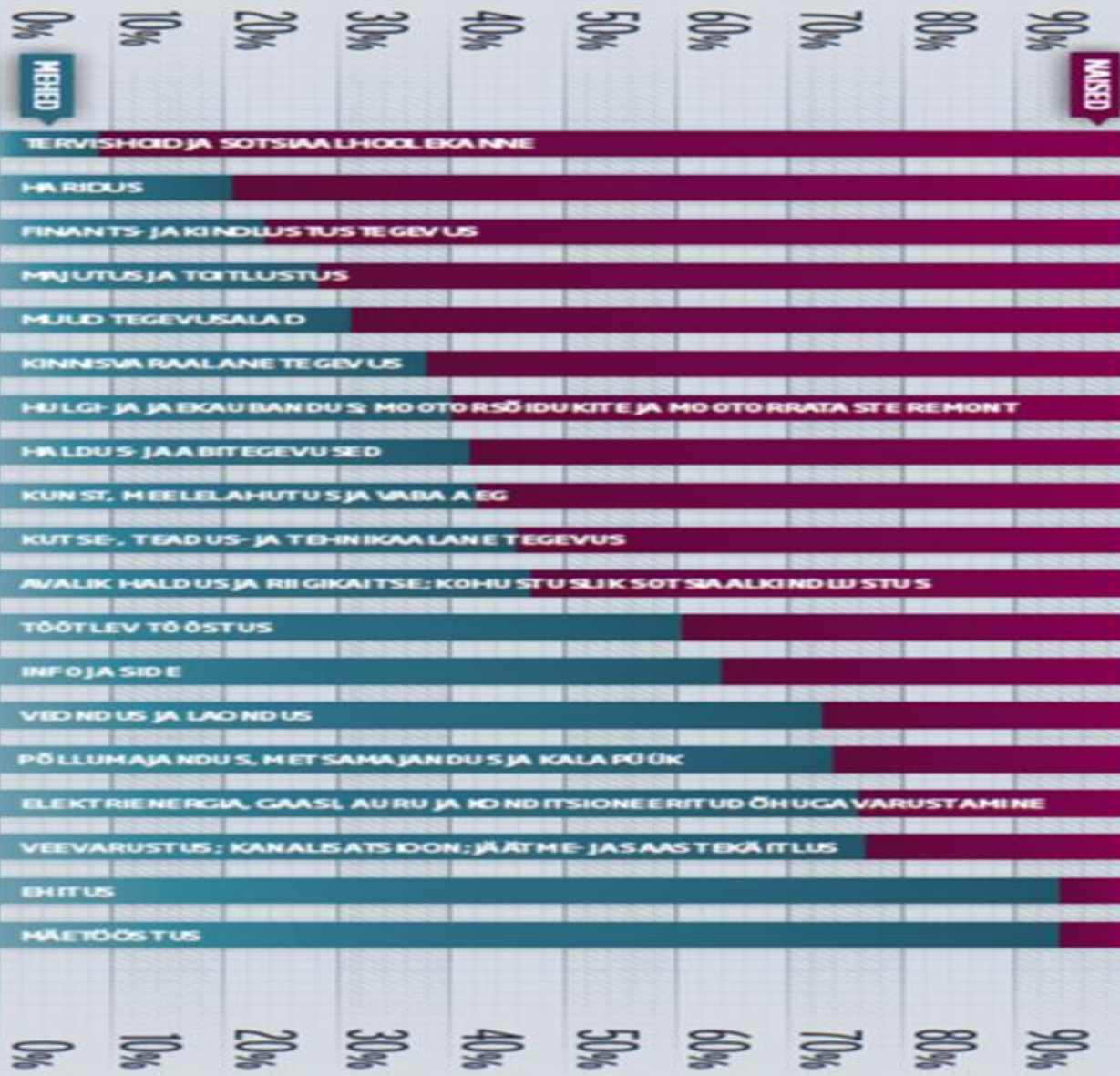
• On vaikne 16

• Kannab ilusaid / korralikke riideid 11

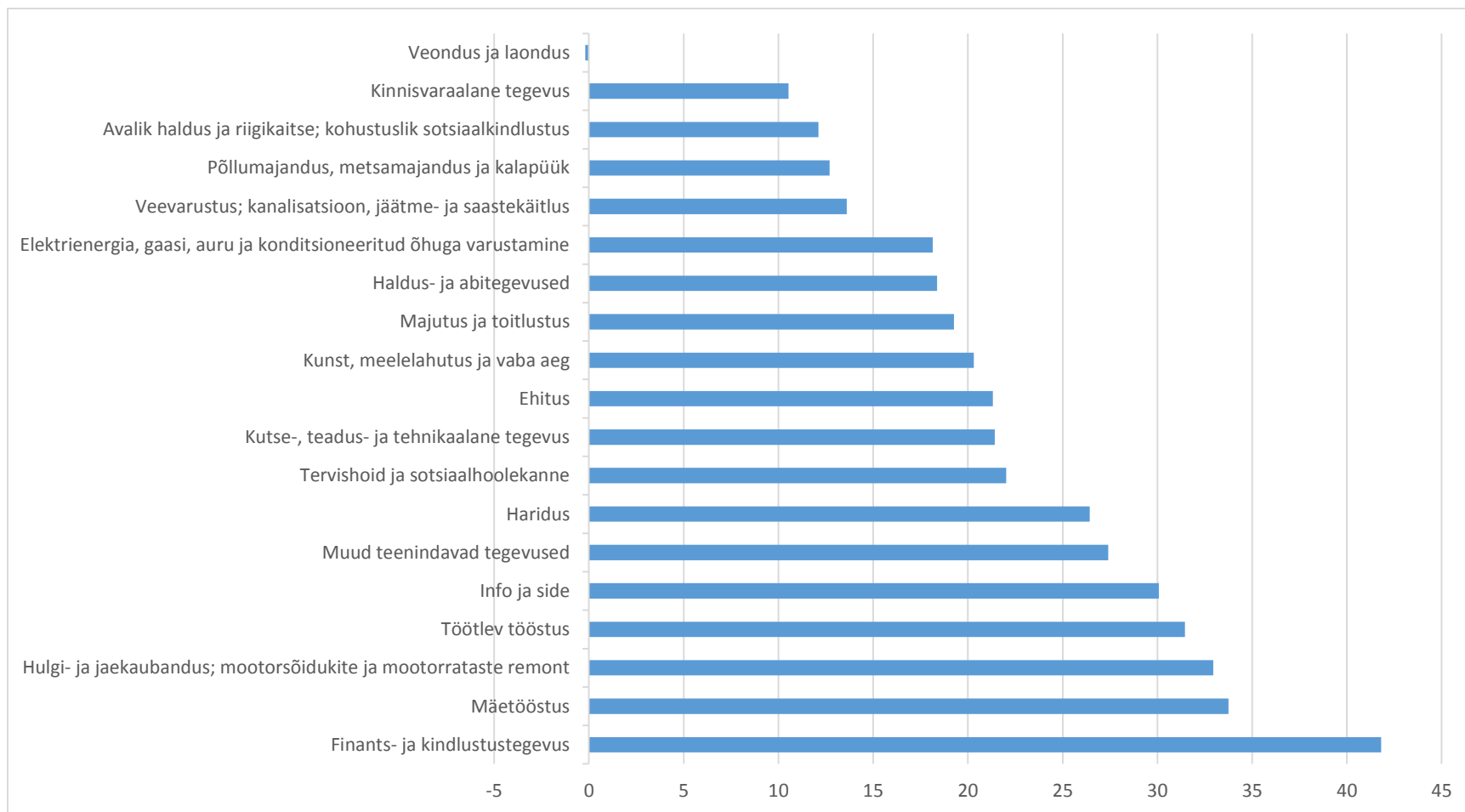
• Kannab paljastavaid / litsakaid riideid 10

• Rikub käitumisreegleid 9

• On agressiivne 6

Sooline palgalõhe

HARIDUS

Õpetajate professionaalne areng

Mis aitaks:

- Soolise võrdõiguslikkuse ja võrdse kohtlemise koolitused õpetajatele
- Õpilaste suunamine vastavalt nende huvidele (isikukeskne õpikäsitus) ja mitte soostereotüüpidele

HARIDUS

Õpetajate professionaalne areng

Seos võrdsete võimalustega:

- Kaasaegse õpikäsituse rakendamine, sh kaasava hariduse edendamine
- Õpetajatel puuduvad oskused erivajadustega õpilaste juhendamiseks tavaklassis
- Erivajadustega õpilastel puudub ligipääs tavakooli
- Koolidel puudub tugiisikute kasutamise võimalus

HARIDUS

Õpetajate professionaalne areng

Mis aitaks:

- Erivajadustega õpilaste tavaklassis õpetamise koolitused õpetajatele
- Ligipääsetavuse järkjärguline parendamine
- Tugiisikute koolitamine, ressursside tagamine

HARIDUS

Õpetajate professionaalne areng

Seos võrdsete võimalustega:

- Vene koolide madalam haridustase ja kõrge väljalangevus
- Vene keelt rääkivate õpetajate eesti keele oskus
- Vene keelt rääkivate õpilaste eesti keele oskus

HARIDUS

Õpetajate professionaalne areng

Mis aitaks:

- Eraldi professionaalse arengu võimalused vene keelt rääkivatele õpetajatele, mis lähtuvad nende vajadustest (nt keeleõpe)

HARIDUS

Õpetajate professionaalne areng

Seos võrdsete võimalustega:

- Õpetajate sooline struktuur
- Õpetajaameti kuvand ja maine
- Õpetajate palgad

HARIDUS

Õpetajate professionaalne areng

Mis aitaks:

- Soostereotüüpidest rääkimine koolis, sh õppimis- ja töötamisvõimaluste valikud
- Õpilaste suunamine vastavalt nende huvidele ja mitte soostereotüüpidele
- Õpetajatele nende vajadustest lähtuva toe pakkumine

HARIDUS

Õpetajate professionaalne areng

Mis aitaks:

- Teavitustegevused, mis muudavad lastevanemate, haridusvaliku ees seisvate noorte, lapsevanemate ja õpetajate suhtumist
- Mitmekesise koolikeskkonna väärtustamisele suunatud teavitustegevused

HARIDUS

Õppevara arendamine

Seos võrdsete võimalustega:

- Õppesuundade valik, kus arendatakse digitaalset õppevara
- Digitaalse õppevara kättesaadavus erivajadustega õpilastele
- Kaasava õppe tagamine erivajadustega õpilastele

HARIDUS

Õppevara arendamine

Mis aitaks:

- Õppesuundade valikul lähtutakse soo lõikes tehtud analüüsides, et tagada, et nii mehed kui naised saavad võrdselt kasu digitaalse õppevara arendamisest
- Ligipääsetavuse tagamine erivajadustega õpilastele, sh WCAG 2.0 suuniste järgimine
- Erivajadustega õpilaste vajadustega arvestamine õppevara arendamisel

HARIDUS

Õppevara arendamine

Seos võrdsete võimalustega:

- Õppematerjalide sisu - stereotüüpe taasloovad materjalid
↓
- Soostereotüüpide kinnitumine õpilastes
↓
- Soostereotüüpidel põhinevad haridustee valikud
↓
- Sooline segregatsioon tööturul
↓
- Palgalõhe

HARIDUS

Õppevara arendamine

Mis aitaks:

- Soolise võrdõiguslikkuse ja võrdse kohtlemise ekspertide kaasamine õppematerjalide väljatöötamisse
- Soostereotüüpide taastootmise vältimine õppematerjalides
- Ebatraditsiooniliste ametite valiku tegemise julgustamine õppematerjalides

ETTEVÕTLUS

Loomemajanduse arendamine

Meede:

Loomemajanduse arendamine

Meetme eesmärk:

Siduda kultuuri- ja loomevaldkondades olevat potentsiaali ettevõtlusega, et soodustada uute ambitsioonikate ärimudelitega ettevõtete juurdekasvu, tõsta ekspordivõimekust ning luua teistele majandussektoritele loomemajanduse kaudu lisaväärtust ärimudelite, toodete ja teenuste ning müügi ja turunduse arendamisel.

Väljundnäitajad:

Toetusi saavate ettevõtete arv, sihteesmärk 2023. aastaks: 170 ettevõtet

ETTEVÕTLUS

Loomemajanduse arendamine

Seos võrdsete võimalustega:

- Ei ole uuritud loomemajanduse ettevõtjaid soo, rahvuse, vanuse ja puude lõikes
- **Naisettevõtlus** – 2,5 korda rohkem mees- kui naisettevõtjaid
- Soostereotüübid – naine ei sobi ettevõtjaks
- Takistused ja diskrimineerimine kapitali saamisel
- Mentorite ja rollimudelite puudus
- Vajadustele vastavate koolituste puudumine
- Individuaalsetele vajadustele vastava toe puudumine
- Lapsehoolduspuhkuse paindlikkus, lastehoiuteenuste puudus

ETTEVÕTLUS

Loomemajanduse arendamine

Mis aitaks:

- Teavitustegevuse soostereotüüpide murdmiseks
- Soolise võrdõiguslikkuse ja võrdse kohtlemise koolitused kõigile osalistele
- Innovaatilised finantsabi skeemid
- Vajadustele vastavad koolitused ja mentorlus
- Lastehoiuteenuste kättesaadavas (ka koolituste ajal)
- VKEdele suunatud riigihanked

ETTEVÕTLUS

Loomemajanduse arendamine

Mis aitaks:

- Tegevused (sh teavitustegevused), mis on suunatud muust rahvusest inimeste ettevõtlusesse toomisele
- Soolise võrdõiguslikkuse ja võrdse kohtlemise koolitused kõigile osalistele
- Innovaatilised finantsabi skeemid
- Vajadustele vastavad koolitused ja mentorlus
- VKEdele suunatud riigihanked

ETTEVÕTLUS

Loomemajanduse arendamine

Seos võrdsete võimalustega:

- **Puudega inimeste** väike osakaal ettevõtjate seas
- Mobiilsuse, ligipääsetavuse ja infrastruktuuri puudumine
- Takistused ja diskrimineerimine kapitali saamisel
- Ligipääs informatsioonile igal tasandil (ettevõtlust toetavate tegevuste osas, avalike teenuste osas, koolituste osas)
- Ettevõtluse mõju sotsiaaltoetusele

ETTEVÕTLUS

Loomemajanduse arendamine

Mis aitaks:

- Tegevused (sh teavitustegevused), mis on suunatud puuetega inimeste ettevõtlusesse toomisele
- Seadusandlus, mis võimaldab ja soodustab puuetega inimeste ettevõtlust
- Ligipääs koolitustele, mentorlusele, informatsioonile
- Vajadustele vastavad koolitused ja mentorlus
- Transpordikulude katmine

ETTEVÕTLUS

Loomemajanduse arendamine

Seos võrdsete võimalustega:

- Kultuurivaldkonna töötajate sooline struktuur (70% naised)

Mis aitaks:

- Soostereotüüpidest rääkimine, sh meeste ja naiste valdkondade müüdi lõhkumine
- Noorte suunamine vastavalt nende huvidele ja mitte soostereotüüpidele
- Teadlik heade näidete ja rollimudelite tutvustamine meedias

REGIONAAL

Piirkondade konkurentsivõime tugevdamine

Meetme eesmärk:

Tööhõive ja ettevõtlusaktiivsus on kasvanud väljaspool Tallinna ja Tartu linnapiirkondi

Tegevused:

Kompetentsikeskuste arendamine, tööohtade loomine, teenuste kättesaadavuse parandamine

Väljundnäitajad:

- mitterahalist abi saavate ettevõtete arv
- tööhõive kasv toetust saanud ettevõtetes
- lahendatud toimepiirkondade ühendusvõimaluste kitsaskohtade arv

REGIONAAL

Piirkondade konkurentsivõime tugevdamine

Seos võrdsete võimalustega:

- naiste väiksem ettevõtlusaktiivsus ja väiksemad ettevõtted
- naissoost ja meesoost ettevõtjate tegutsemine erinevates tegevusvaldkondades
- soolises lõikes statistika ja uuringute puudumine ettevõtluse edendamise toetustele juurdepääsu kohta
- naisettevõtjate vähene nähtavus meedias, sooliste stereotüüpide negatiivne mõju

REGIONAAL

Piirkondade konkurentsivõime tugevdamine

Seos võrdsete võimalustega:

- Naiste madalam tööhõive
- töö- ja pereelu ühitamise probleemid (sobivate lapsehoiu ja hooldusteenuste puudumine)
- tööturu horisontaalne sooline segregatsioon
- naiste ja meeste töökohtade koondumine eri piirkondadesse
- töökohtadele juurdepääs

REGIONAAL

Piirkondade konkurentsivõime tugevdamine

Mis aitaks:

- teadmiste tõstmine eri soost ettevõtjate vajadustest piirkonnas
- tööturu horisontaalse soolise segregatsiooni vähendamisele suunatud meetmed
- naisettevõtluse edendamisele suunatud meetmed
- seada projektide valikukriteeriumiks mõju võrdsete võimaluste edendamisele (nt alaesindatud rühmade tööhõive suurendamisele, naisettevõtluse edendamisele jmt)

KESKKOND

Seos võrdsete võimalustega:

- naiste ja meeste osakaal otsustustasandil
- keskkonna ja energiatõhususe meetmete mõju naiste ja meeste elukvaliteedile
- meetmete mõju naiste tööhõivele ja naisettevõtluse edendamisele
- sooline tasakaal juurdepääsus ressurssidele / toetustele
- puuetega inimeste juurdepääsetavuse suurendamine

KESKKOND

Mis aitaks:

- soolise aspekti lisamine keskkonnamõju hindamise uuringutesse
- meetmete mõju hindamine naiste ja meeste tööhõivele ja ettevõtluse edendamise võimalustele
- kaasata tasakaalustatult nii naisi kui mehi sihtgruppidega konsultatsioonidesse
- puuetega inimestele juurdepääsuvõimaluste loomine

SOTSIAAL

Tööturuteenused hõives paremaks osalemiseks

Meede:

Tööturuteenused tagamaks paremaid võimalusi hõives osalemiseks

Meetme eesmärk:

Suurendada tööturuteenust saavate inimeste võimalusi tööhõives osalemiseks

Väljundnäitaja:

Aktiivseid tööturuteenuseid saanud osalejate arv, sihteesmärk 2023. aastaks: 17 640 inimest

SOTSIAAL

Tööturuteenused hõives paremaks osalemiseks

Seos võrdsete võimalustega:

- Sihtgrupp on madala haridustasemega noored ja pikka aega tööturult eemal olnud inimesed
- Erinevatel sotsiaalsetel gruppidel (puuetega inimesed, noored, vanemaealised, muust rahvusest inimesed) on erinevad takistused tööle asumisel, AGA
- Puudub informatsioon sihtgrupi kohta soo, vanuse, rahvuse ja puude lõikes

SOTSIAAL

Tööturuteenused hõives paremaks osalemiseks

Mis aitaks:

- Olukorra kaardistus kõikide sotsiaalsete gruppide kaupa
- Sotsiaalsete gruppide kaasamine teenuste kavandamisesse
- Sotsiaalsete gruppide vajadustele vastavate teenuste pakkumine
- Sotsiaalse grupi erisusest tuleneva lisatoe/ abimeetmete pakkumine
- Indikaatorite

SOTSIAAL

Tööturuteenused hõives paremaks osalemiseks

Seos võrdsete võimalustega:

- Tööturu sooline segregatsioon
- **Meeste ja naiste** erinevad võimalused tööd leida
- Hoolduskoormus
- Tööturult pikaajaline eemalolek lapsehoolduspuhkuse tõttu
- Diskrimineerimine värbamisel
- Töö- ja pereelu ühitamisega seotud probleemid
- Individuaalsetele vajadustele vastavate teenuste puudumine

SOTSIAAL

Tööturuteenused hõives paremaks osalemiseks

Mis aitaks:

- Tegevused, mis soodustavad naiste ja meeste suundumist neile mittetraditsioonilistele erialadele
- Lastehoikohtade võimaldamine, abi hoolduskoormuse kandmisel
- Lapsehoolduspuhkuse paindlikkus
- Individuaalsetele vajadustele vastavad koolitused
- Paindlikud töötingimused

SOOLISE VÕRDÕIGUSLIKKUSE JA VÕRDSE KOHTELEMISE VOLINIK

Täna tähelepanu eest!

Liivi Pehk

Liivi.pehk@svv.ee

Merit Ulvik

Merit.ulvik@svv.ee

ÜKP fondide võrdõiguslikkuse kompetentsikeskus
Võrdõigusvoliniku kantselei
626 9059